

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— márc. 22.

(A fölösleges podgyász.) Fejérváry báró ur érkezik Bécsből. Egy ismerős magyar politikus kérdi tőle Budapestre érkeztekor:

— Mit hoztál magaddal, kegyelmes uram?

— Rendet... békét... boldogságot...

— Hát a választások kiírását elhozta, vagy gyorszállítmányként küldik utánad?

— Fölösleges podgyászt nem cipelek magammal! felel a hatalmas rokkant...

*

(A tizenharmadik pont.) A belügyvivő hatalmába kerítette a postát is... Ellenőrzi, hogy a szabad sajtó munkása és a szabad polgárság mit, mikor és kinek küld valmit a keservesen keresett fillérek-ből fentartott postán... Imé, kevésnek bizonyult 1848 március 15 ike ifjúságának tizenkét pontja... Oda kell tűznünk a 13-ikat: „Szabad postát kérünk...”

*

(Támadás Debrecen ellen.) A honnan legkevésbé vártuk volna, a „Budapesti Hirlap” heves támadást intéz Debrecen közönsége ellen. Leszereléssel vádolja s ezeket írja a többi között:

„Egyébként Debrecen most is hű maradt multjához. Egyenlő kiartással szolgálta a törököt, tatárt, németet, kurucot és labancot egyaránt. Megadott ellenségeinek mindent, csak hogy a föld színe megmaradhasson. A szabadságharc napjaiban deironizálást látott és a szabadságharc leverése után hálaadó isentiszteletet tartott. A debreceni országgyűlés ideje alatt a szabadság himnuszát dalolta, később Drevenyák királyi biztos első parancsára, öles fekete sárga zászlók lobogtak még az Istenháznál is. Sőt saját jól fölfogott érdekében, az ötvenes években diszpolgárnak választotta az oszt-rák tábornokok légióját.

Debrecen tehát Fejérváryékkal szemben is következetes volt multjához. Tűszkolt, hazafiaskodott egy ideig, titkos gyönyörrel hailgatta az őt nem ismerők hazafias dicséreteit, mikor azonban berobogott huszáraival és csendőreivel Naszády Iván királyi biztos — egyszerre letört a bátorsága.”

Némileg téved a nevezett lap. Debrecen ellenáll, csak nem szereti a hepciáskodást. Polgárságának méltóságjeljes nyugalma érti félre, a midőn gyávasággal vádolja meg. — Bárhiszen Tisza Kálmánnak 1878-ban szét-szedett diadalkapuja, Kovács Gusztáv, sőt a Debrecen nyakára ujabban küldött darabont-kirendeltségek is tudnának arról beszélni, mit jelent az, ha a külömben nyugodt vérmérsékletű debreceni civis kijön a flegmájából. A „Budapesti Hirlap” rossz helyre cimezte a kifakadásait. A központban van a hiba, a melynek lelkeető munkássága csupa diplomatikus fogalmazású iratok szerkesztésében merült ki, pénzalapot pedig nem teremtett a nemzeti ellenállás támogatására. Pedig pénz nélkül a tisztviselők sem élhetnek, ha

pedig felfüggesztik őket, szemétnépet plántálnak a helyére. Mit tett ennek megakadályozására a központ? Semmit, vagy nagyon keveset. Pedig hát „tenni, pénzalapot teremteni” ez legyen a jó példa a jövő harcai közt, a melyeknek nehezebb része még ezentul következik. — Akkor majd megmutatja Debrecen is, hogy „vagyok olyan legény mint te, vágok olyan rendet, mint te!”

Készüljünk a választásra!

— márc. 22.

(—rth) A választásokat három héten belül kiírják. Ez föltétlenül bizonyos. Készüljünk tehát a választásra!

Ezen h iradásunk ellentétben áll a hivatalos és félhivatalos közleményekkel, amelyek csak nemrég is publikáltattak. Így kell lenni, mondotta Széll Kálmán is.

Minisztertanácsi határozat mondotta ki, hogy a kormány távol áll attól, hogy a választásokat kiírja. Előbb bizonyos garantiákat akarnak a „kijózanodás” tekintetében. Aztán utalás tör-tént a veszélyeztetett közrend és köz-csendre, meg nem tudom mire. Maga báró Fejérváry Géza tábornoszernagy mondotta egy megrendelt és felbérelt rongy küldöttségnek, amely állítólag Borsodból és Hevesből ment hozzá tisztelegni és böggött falrengető éljeneket, mondom, ennek a felhajtott népségnek mondotta a „legalkotmányosabb” tábornoszernagy, hogy: „A kormány rendet akar s örömmel látja, hogy a „kijózanodás” megkezdődött. Reméli, hogy a „tévtanok szuggesztiója alól való fel-acudás” általános lesz. A rend helyre-állításának végső célja a törvényhozás rendes működésének helyreállítása új választás utján. De mindjárt hozzátette, hogy „az új választásra csak a közhangulat gyökeres megváltoztatása után lehet gondolni.”

Tehát itt is előbb a „közhangulat gyökeres megváltoztatásától” van függővé téve a választások kiírása.

Hát mindez csak szemfényvesztő taktika. Ezzel szemben minden ellen-kező h iradás dacára és ellenére tény az, hogy a választásokat három héten belül, vagyis a törvényes határidő lejártá előtt okvetlenül kiírják.

Azok a külömböző, oktalannak és céltalannak látszó fölösztatások, amelyek legutóbb történtek, — vezérlobizottság, Saskör, stb. — mind egy-egy láncszem a „csataterv” láncolatában; egy egy pontjai a nagy tervezetnek, amelyet a legalkotmányosabb tábornoszernagy az ország pacifikálása végett megállapított.

Ez mind már a választás előkészítésére szóló intézkedés.

Ámde — és ez is egészen bizonyos, — a kormány nem egy, hanem két, esetleg három választást tervez!

A cél a nemzet kifárasztása; „radikális kura” a „kijózanítás” végett.

Mindenesetre tehát a legnagyobb óvatosság szükséges és minden elő-készületet meg kell tenni a választásra.

Nehogy úgy járjunk, mint a szent-írásbeli oktalan szüzek, a kiket, készületlenül talált az érkező völegény!

A politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márc. 22.

Fejérváry Géza báró miniszterelnök tegnapi audenciájáról a legkülönfélébb hírek keltek szárnyra s a találgatás főképen a választások kérdése körül forog. — Minden hírrel szemben haladóparti körökből azt az értesülést adják, hogy a választások kérdésében tegnap a király még nem döntött, amint hogy módja sem volt rá, amennyiben Fejérváry Géza báró e kérdésben még nem terjesztette a korona elé a magyar kormány végleges álláspontját. — Kormánykörökben uralkodó hangulatból most bizony még kombinálni sem lehet.

Hire jár, hogy Fejérváry Géza báró a jövő héten ismét Bécsbe utazik s a végleges döntés csak akkor fog bekövetkezni.

(Kossuth tervei.)

Kossuth Ferenc a mai napot ismét ágyon kívül töltötte és számos koalíciós politikai látogatását fogadta. A beteg vezérnek az a terve, hogy a közeli napok egyikére saját lakására hívja össze a vezérlobizottság ülését. Ennek csak egy akadálya van, nevezetesen az, hogy a bizottság némely tagjának az az álláspontja, hogy most tün-tetőleg és következetesen a függetlenségi pártban kell a tanácskozásokat tartani, ne-hogy azt állítsák róla, hogy a bizalmas helyen folytatott tanácskozás által elismerte azt, hogy a kormánynak volt a felosztatáshoz joga.

(Az ellenállás szervezése.)

Komojy politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a nemzeti ellenállás hatályosabbá tétele céljából nagy társadalmi akcióra készülnek. Leg-első sorban tekintélyes összegű pénz-alap gyűjtését tervezik. A mozgalom-hoz máris számos főur és dugzagag egyén csatlakozott. Mindenesetre jobb késő — mint soha!

(Két új királyi biztos.)

Szeged megyefőnöke tudvalevőleg, Nagy Mihály; Kassáé pedig Pongrácz Ferenc gróf.

A két megyefőnök sehogysem tud bol-dogulni a törvényhatósági bizottsággal. Vala-

hányszor közgyűlést hívnak össze, a bizottsági tagok többsége mindig leveszi napirendről a kitűzött tárgyakat.

A kormány ezért elhatározta, hogy a két városba királyi biztost nevez ki, — még pedig a két főispán személyében. Pongrácz Ferenc királyi biztossága még Abauj-Tornavármegyére is fog terjedni.

A két biztos kinevezése már legközelebb megjelenik a hivatalos lapban.

(A választások kiírása.)

Bécsből jelentik, hogy ottani pénzügyi és politikai körökben, ma késő délután határozott alakban jelentették a magyar képviselő-választásoknak a törvényes határidőn belül való kiírását. A hirt magyar politikusok is hitelre érdemesnek ítélték.

(Szabolcs megye ellentállása.)

Szabolcs vármegye ma tartott közgyűlése az önkéntes adófizetések beszedését az önkéntesen belépő ujoncok bizonyítványainak kiállítását megtagadó közgyűlési határozatokat a belügyminiszter kétszeri megsemmisítése dacára továbbra is fenntartja. A kiküldendő kormánybiztossal a tisztviselők nem érintkeznek és utasításainak végrehajtását megtagadják és mint ilyen törvényesnek el nem ismerik.

A belügyminiszter a kinevezett vármegyei tisztviselők és segéd személyzet részére az illetéket március 1-étől kezdve kiutalványozta.

(Szatmárvármegye leszerelése.)

Szatmárvármegye ma tartott közgyűlésén egyhangulag kimondta, hogy az ellentállást beszünteti és az önkéntes adókat azonnal beszedelteti a kincstárhoz.

(A pénzügyigazgatók a pénzügyminiszternél.)

Politikai körökben elterjedt hírek szerint a pénzügyminiszteriumban holnap nagy pénzügyi tanácskozás lesz, melyre Hegedűs pénzügyminiszter az ország valamennyi pénzügyigazgatóját táviratban felrendelte.

(Tisztviselők összeírása.)

Az összes miniszterek elrendelték, hogy úgy a miniszteriumuk, valamint az alájuk tartozó hivatalok és hatóságok személyzetét írják össze és a névsort a rendelet vételétől számított negyvennyolc órán belül küldjék fel a minisztereknek. Hogy mi a célja ennek az összeírásnak, azt nem lehet tudni, némelyek ebből a választások közeli kiírására következtetnek, ami bizonyára téves következtetés.

A rendőrség palotája.

Sürgős teendők.

(Saját tudósítónktól.)

— márc. 22.

Mai számunkban részletesen megírtuk, hogy a tanács behatóan foglalkozik rendőrségi palota-építésével s a kérdést állandóan napirenden tartja.

Értesülésünk szerint ez a rendkívül üdvös eszme olyképen vetődött

felszínre, hogy a tanács tudomást szerzett arról, hogy Bészler Károly tanácsnok, akinek telke szomszédos a Komáromi-házzal, — nagyobb szabású építkezésbe akar fogni. — Ez az építkezés nem történhet másképpen, csak úgy, ha Bészler Károly falat emel a Komáromi-ház mellé, amely ennek folytán csaknem egészen hasznavehetlenné válna, miután ablakai nagyrészt a Bészler-telekre nyílnak.

Természetesen ez az állapot nehéz helyzetet teremtene a városra nézve, miután gondoskodnia kellene a főkapitányságnak a Komáromi-házból való kitelepítéséről.

Ezt elkerülendő, vetődött fel az az üdvös eszme, hogy a Bészler-ház s a Rickl-féle kert telek bevonásával nyerhető hatalmas területen építtessék fel az új, modern rendőrségi-palota, amelyben összpontosítani lehetne a büntügyi osztályon kívül a kerületi kapitányságokat is, úgy, hogy csak a mezőrendőrség volna külön épületben — külön rendeltetésének megfelelőleg.

A város egészséges fejlődése s az a körülmény, hogy a büntügyi osztály helyiségeiben nemcsak a hivatalnokokat, de még a letartóztatottakat is lelketlenség elhelyezni, — égetően sürgőssé teszik a rendőrségi palota mielőbbi felépítését.

Az a terv, amelyről fentebb van szó, — leghelyesebben oldaná meg a kérdést, mert a másik eszme, amely a Piac kellő közepén levő, Dobozi-féle telken építtetné fel az új rendőrségi palotát, — szinte kivihetetlen amiatt, hogy a közönségre kényelmetlen volna.

A terv megvalósítása halasztást nem tűr azért sem, mert — ha Bészler Károly tanácsos építtet, — akkor idővel ezen építkezés költségeit is meg kell majd térítenie a városnak.

▲ villamos telep ügye.

A két ajánlat sorsa.

A miniszter véleménye.

(Saját tudósi önkéntől.)

— márc. 22.

Debrecen fejlődésének követelménye, hogy villamos telep létesüljön mielőbb.

Az illetékes körök ezt régóta tudják annál is inkább, mert a debreceni üzletvezetőség csak azon feltételek mellett volt hajlandó elállani villamos telep létesítési tervtől, ha a város költsönös megegyezés alapján felállítja a villamos üzemhez szükséges telepet.

A telep felállítása immáron csak azon fordul meg, hogy Debrecen törvényhatósága mikor tart rendes közgyűlést.

A dolog mostani stádiuma a következő:

A novemberi közgyűlés előtt négy ajánlat fekkdt. A közgyűlés többsége ekkor véglegesen nem határozott, hanem a két legolcsóbb ajánlattevőt: a ganz-gyárat és a Siemens-Schuckert céget újabb versenyre szólította fel olyanformán, hogy előre meghatározta a berendezés kellékeit, kizárni óhajtván azt a helyzetet, hogy a két ajánlattevő lényegesen eltérő ajánlatai újabb zavarokat és komplikációkat idézzenek elő.

A Ganz-gyár és a Siemens és Schuckert cég a záros határidő alatt jelentkezett ajánlatával.

Ezt a döntést a Ganz gyár megfeleltette s beadványában kimutatni igyekezett, hogy a két ajánlat között lényegesebb eltérés nincs, mivel a Siemens-Schuckert cég rosszabb minőségű anyagok szállítására kötelezte magát.

A tanács szakértői útján információt szerzett a Ganz gyár felebbezésében foglalt állítások valódisága tekintetében s a szakértők határozottan kijelentették, hogy az állítások nem felelnek meg a valóságnak.

A világitási bizottság, ahová az ügy véleményadás végett került, nem elégedett meg ennyivel, hanem hosszas tanácskozás után az összes iratokat felterjesztette a kereskedelemügyi miniszteriumhoz szakértői véleményadás végett.

A kereskedelemügyi miniszter válasza tegnap érkezett le a tanácshoz s tartalma ellentétes azon közléssel, amely a Ganz-gyár híradása nyomán terjedt el s amelyet mi is megírtunk.

A miniszter bevezetéképpen utal arra, hogy a városnak a vállalat kiadásáért a legnagyobb körültekintéssel kell eljárnia s a szerződést úgy fogalmaznia, hogy azt többféle képen magyarázni ne lehessen.

A két ajánlatra nézve a miniszter beható megvizsgálás után kijelenti, hogy a Siemens és Schuckert cég ajánlata kerek 26,000 koronával előnyösebb a Ganz-gyárnál, miután a szállítandó anyagok értéke közt eltérés nincs.

A miniszter végül a város figyelmébe ajánlja azt, hogy a vállalat lebonyolításánál a magyar ipar és magyar iparos munkások érdekeit kellőleg védje meg. Ez a miniszteri kijelentés mindenesetre örvendetes, de ezáltal felesleges volt, mert a feltételek mindkét szempontból szigorú előírásokat tartalmaznak, sőt egy helyütt tovább is mennek, mert azt mondják, hogy külföldről anyagot csak a tanács előleges engedelmével s csak abban az esetben, ha Magyarországon nem gyártják, szabad a vállalkozónak beszerezni.

Ezen száraz ismeretéből megállapítható, hogy a villamos telep ügyében a tanács köteles körültekintéssel és gondossággal járt el. Óhajtandó volna, hogy a közgyűlés is ekképen járjon el, mert a városatyák lelkiismeretének hasonlóképpen nem szabad figyelembe vennie kicsinyes érdekeket, amikor a város anyagi előnyeiről van szó.

Az igazolók megalakítása.

Naszády a végsőkig megy.

(Saját tudósítónktól.)

— márc. 22.

A városházán tegnap tartott értekezlet megállapodása ma közölve lett Naszády Iván királyi biztossal.

Ez a megállapodás tudvalevőleg visszautasítja a királyi biztosság által felkínált paktumot, nem tanácsolja az igazoló választmány választott tagjainak a kinevezendő tagokkal való együttműködést s óva inti a kombinációba hozott négy tagot, hogy a kinevezést ne fogadják el.

A tegnapi értekezlet előzménye az, hogy a királyi biztos részéről fel-szólítás történt négy bizottsági taghoz

arra, hogy az igazoló választmányi tagságot fogadják el. A felszólítottak hajlandónak mutatkoztak erre tisztán a közigazgatás zavartalan működése szempontjából abban az esetben, ha a választott tagoknak a kinevezés és a velük való tárgyalás ellen nem lesz kifogásuk.

Megindultak tehát ezen az alapon purparlék, amelyek végtére is csültörtököt mondtak, miután a tegnapi értekezlet többsége a paktumba nem akart belemenni.

Naszády Iván királyi biztos ennek folytán kijelentette ma tudósítónk előtt, hogy végső esetben, ha békés szándékai semmiképen sem érvényesülhetnek, *kérlelhetetlenül felfüggeszti az autonómiát.*

Mielőtt ezt tenné a királyi biztos, még egy utolsó kísérletet tett az igazoló választmány megalakítására. Ez az, hogy a mai nap folyamán kinevezte az igazoló választmány elnökévé dr. Kenézy Gyulát, tagjaivá Vecsey Zoltánt, Szentkirályi Tivadart és Józsa Vincét.

A kinevezési okiratokban hivatkozik a királyi biztos az 1881. évi XXI. t. cikkben gyökerező jogára és a tagok kinevezéséhez hozzáfüzi azt is, hogy elnökké Kenézy Gyulát nevezte ki.

Értesülésünk szerint Kenézy Gyula és Józsa Vince elfogadták a kinevezést. Vecsey Zoltán még nem nyilatkozott, míg Szentkirályi Tivadar határozottan kijelentette, hogy visszautasítja. A nevezettek a kinevezési okiratot ma este kézhez is kapták. Ha nem sikerül a megalakítás, a királyi biztos teljhatalmára való hivatkozással *igazolni fogja a decemberben megválasztott 47 városatyát.*

Ha ezek a városatyák az igazolást nem ismerik el törvényesnek, — ami valószínű — vagy ha az összehívandó közgyűlésen egyetlen bizottsági tag sem jelenne meg Naszády Iván királyi biztos ugyancsak teljhatalmára való hivatkozással *felfüggeszti az autonómiát* s maga gyakorol majd minden közigazgatási ügykört.

KÖZIGAZGATÁS.

A nyomdai felügyelő-bizottság ma délután 4 órakor Vecsey Imre elnöklésével ülést tartott, amelyen a nyomda folyó ügyeit intézték el. A felügyelőbizottság nagyszabású ügygyel ezuttal nem foglalkozott.

A teendők sokasága. Annak folytán hogy közgyűlést december óta nem lehetett tartani, rendkívül felszaporodott az elintézni való akta a városházán. — A közigazgatás rendes ügymenete leginkább a jog- és pénzügyi bizottság hiányát érzi, mert tudni való, hogy ezen bizottság plénuma előtt fordul meg a legtöbb és legfontosabb ügydarab. — Többek között egy csomó, — a vendéglősök, kávéosk és pálinkamérőkre, — a bétköcsi iparra, a foglalkozást tudakozó és közvetítő intézetre vonatkozó szabályrendelet tervezet vár megvitatásra, ezenkívül a ref. egyházkerület azon kérvénye, amelyben a várostól főgimnázium építésére nagyobb összegű segítyt kér. Ezenkívül az apróbb ügyek egész nagyszabású fekszik a bizottság jegyzője, Varga Károly tb. tanácsnok asztalán.

A hortobágyi legeltetés. Farkas Albert mártai biztos jelentést tett a városi ta-

nácsnak, hogy több gazda birkáit még az engedély elayerése előtt kihajtatta a Hortobágyra. Az illető gazdák ellen a bünygyi osztály is megindította az eljárást. Ezzel kapcsolatos az az értesülés, hogy a talaj lágyasága és a fűhiány miatt a jószág kihajtását április elsejére *nem fogja engedélyezni a tanács.*

Zalavármegye átirata. Zalavármegye február 12-én tartott közgyűlésében elhatározta, hogy a képviselőháztól külön sztrájk törvény életbeléptetését kéri, amely Zalavármegyét az arató sztrájkra vonatkozólag hozandó törvényhozási intézkedések szempontjából étekelné közelebről. — Határozatát pártolás végett megküldte Debrecen törvényhatóságának is.

Kimutatás a nagyobb bortermelőkről. A bihardiószezi vincellér képezde igazgatósága kérdést intézett a városi tanácshoz, hogy vannak e Debrecenben nagyobb számmal olyan bortermelők, akik 100 hektoliternél nagyobb mennyiségű bort termelnek évente. — Király Gyula tanácsnak, akihez elintézés végett került az átirat, részletes kimutatást küldött a bihardiószezi vincellér képezdeinek.

A pallagi iparvasut. A pallagon tudvalevőleg 9 tagja van a városnak. Hidvéger és Kániczér bérlők, — azzal a panaszszal fordulnak most a városi tanácshoz, hogy az iparvasutat nem ott akarják vezetni, ahol annak nek hasznát vehetnék. A panasz megvizsgálására, miután a városnak éppen birtokai szempontjából van az iparvasutra szüksége, — a tanács kiküldte Aczél Géza főmérnököt, — aki a napokban a társulati megbizottakkal kimegy a helyszínére, — szemlét tart, s a szemléről jelentést tesz a tanácsnak, amely ehhez szabja majd további magatartását.

Irodalom és Művészet.

Tájékoztató. (Népeleti tárgyakat gyűjtők számára. A városi muzeumi bizottság megbízásából összeállította: Dr. Boldizsár Kálmán) A debreceni városi muzeum vezetősége minden tekintetben a legnagyobb buzgalmat fejt ki, hogy a muzeumot értékes tárgyakkal gazdagíthassa. Ennek a buzgalomnak egyik megnyilvánulása az a füzet, amely „Tájékoztató” címen került ki a napokban dr. Boldizsár Kálmán tollából a könyvpiacra. A füzet részletesen felsorolja azokat a tárgyakat, amelyek a muzeumnak értékesek lehetnek, s az ilyen gyűjtők számára hasznos tudnivalókat jegyez fel. A kiváló irodalmi gondtal, könnyen élvezhető stílusban megírt „tájékoztató” bizonyára nagy szolgálatokat fog tenni azoknak a köröknek, amelyeknek ajánlva van.

A magyar gyárpar országos mozgalma.

(Felhívás.)

— márc. 22.

Az emberi haladás azon korszakában élünk most, amelyben a gazdasági erők parancsoló, sőt szabad állítani, egyedüli jelentőséggel bírnak. Ez erők immár harcban állanak egymással és előreláthatólag tovább fog a küzdelem fejlődni, mikor azután az államok sorsa és jövődjéje a szerint fog eldőlni, a mint egyik vagy másik erősebben fogja megállani helyét e gazdasági csatában. Nincs sok idő a gondolkozásra, a halogatásra. Ma évek alatt annyit fejlődünk, mint 20-30 évvel ezelőtt egy egy évtized alatt sem. — Az a nemzet, a melyik a mostani viszonyok közt egy pár évet stagnál évtizedeket veszít, de esetleg egész jövődjét eljátszhatja. A többi államok villanykecsija a haladás terén átszánt rajtuk és könnyen a pusztulás örvényébe sodorhat bennünket.

Itt tenni, eselekedni kell, minden habozás nélkül. A kislelkűségnek, az előre lemondó számitgatásnak el kell tűnnie.

Mi tisztelettel alulírottak már hónapok óta dolgozunk egy eszmén, melynek megvalósítása Magyarországon rövidesen megteremtene a honiipart és az európai számottevő tényezők közé emelné a magyar kereskedői kart és ipart.

Ez eszme a következő:

Alakítsuk meg a magyarországi összes kereskedők szövetségét, melynek tagjai kötelezzék magukat arra, hogy a 2-3 évi határidő mellett szállítandó, a külföldivel árra és minőségre egyenlő magyar iparcikket átveszik. Ugyane szövetséget alakítsa meg azon országos részvénytársaságot, amely a kérdéses cikket készítő és szállító gyárakat szervezze, építse és fenntartsa. E kombinációnak eredménye lesz a magyar ipar felvirágzása és a magyar kereskedelem megerősödése. Mert az így keletkezett gyárak jövője biztosítva van, a kereskedők szövetségében, mint biztos és állandó vevőben. A mennyiben a kereskedő szövetségeinek érdekében fog állani a létesítendő gyárakat főtartani, hisz ő is részvényes azoknál. A gyár pedig jó és olcsó árukat készíthet, mert a részvényes ugyanaz, a ki az árut a gyártól megveszi. Így két uton jelentkezően a haszon, a gyár nem lesz kénytelen, úgy mint eddig az áru minőségének rovására a hasznót hajhászni. Nem lesz szüksége annál inkább, mert meg fog szünni a külföldi konkurencia, vevői biztosak és állandóak lesznek.

E terv keresztülviteléhez óriási tőke szükséges. Az igaz! De hisz Magyarország összes kereskedői és iparosai mérhetően nagy erőt képviselnek és ott vannak dúsgazdag főuraink, birtokosaink, a kik bizonyára követni fogják az angol példát és pénzüket immár egyszer a magyar ipar és kereskedelem előmozdításától sem fogják megvonni. És annál inkább jogunk van ez áldozatkészségre számítani, mert főuraink éppen a közelmúlt napok politikai viharai között 100,000-eket áldoztak politikai célokra, tehát most, mikor szintén a magyar nemzet előnyéről, jövőjéről van szó, vissza nem vonulhatnak.

Tervünk alapos kidolgozását részint nyomtatványok, részint értekezletek útján fogjuk előterjeszteni.

E felhívásunkat közzöltük az ország összes közigazgatási, és kereskedelmi intézményeivel, a jelentősebb cégekkel, a hírlapok szerkesztőségeivel, a legutóbbi országház összes tagjaival és hasonló módon és erélylyel folytatjuk a munkát tovább is.

A megkeresettek hazafias támogatására számít a Debreceni Kereskedelmi Kör szervező-bizottsága nevében: Kontsek Géza, elnök, nagykereskedő. Dr. Vajda József titkár, ügyvéd. Bán Kálmán, kereskedő. Békés Lajos, kereskedő. Büross Izidor, kereskedő. Dávid Jakab, nagykereskedő. Dávid Zoltán, kereskedő. Félegyházi János, kereskedő. Gyürki Sándor, kereskedő. Ippen József, nagykereskedő. Kálnay Lipót, gyáros. Kertész Miklós, kereskedő. Kurez Dávid, nagykereskedő. Lusztig Károly, nagykereskedő. Aszódi Mór, nagykereskedő. Csillag József, nagykereskedő. Deutsch Albert és fia, nagykereskedő cég. Frank Rezső, nagykereskedő. Hochfelder Jakab, kereskedő. ügynök. Mayer János, kereskedő. Rankai Béla, kereskedő. Schwarz Vilmos, malomtulajdonos és bank igazgató. Tolnai Dániel kereskedő. Váray János, kereskedő. Zelinger Ede, ipartestületi elnök.

NAPI HIREK.

Verhovay haldoklik.

— A letűnt nagyság. —

— márc. 22.

Verhovay Gyula a hevenes évek egyik leghírhedtebb politikusa — halálán van. A napokban operálták és most Baitonya melletti pusztai birtokán fekszik reménytelen állapotban.

Verhovay tevékenységét, az általa alapított *Függetlenség* című politikai napi lapban kezdte meg. Népszerűségét nagyban fokozta kiváló szónoki tehetsége, mely élénk temperamentummal és tüzzel párosult. Legnagyobb publicisztikai sikereit a bosnyák okkupáció idején érte el, amikor is olyan nagy volt az országban a népszerűsége, hogy három kerületben választották meg képviselőnek és vagy öt barátját hozta be azzal a parlamentbe, hogy támogatásukra megjelent a kerületeikben.

Sok port vert fel gróf Majtényivel vitt párbaja is, melynek az volt az előzménye, hogy Verhovay lapjában kiméretlenül támadta a Kisbirtokosok Hitelintézetét s az intézet elnökét gróf Festetich Pált. Majtényi, aki testi lelki jó barátja volt Festetichnek, durva módon belekötött Verhovayba és pisztolypárbajban keresztül is lőtte. A szerencsétlenül végződött párbaj hírére rengeteg sokaság gyűlt egybe a mágnás kaszinó előtt és valósággal ostrom alá fogták a klubot. Csakhamar kivonult a katonaság és a tömeget, melynek élén Verhovay legjobb barátja Herman Ottó állott, a Kerepesi utra szorították. Itt a nép és katonaság között komoly összeütközés történt, amelynek során a katonaság sortűzet adott. A katonai fegyvereknek egy gondtalanul haladó nevelő esett áldozatul, aki éppen óráról jött, amidőn egy golyó s Sip utca sarkán leterítette. Verhovay felépülése után Istóczyval együtt nagy antiszemita-agitációt fejtett ki.

A szereplés teréről a csángó-alap körüli visszaélések szoritották le. A Függetlenség ugyanis gyűjtést indított a csángó-alap javára, de a kiadóhivatal az ország minden részéről érkező pénzeket a maga céljaira használta fel. Az ebből keletkezett nagy botrány után Verhovay vidékre költözött és csendes visszavonultságban élt. A modorát jellemzi, hogy Rudolf trónörökös eljegyzéséről a következő sablonnal emlékezett meg lapjában:

Eljegyzés. Rudolf trónörökös eljegyezte Stefánia belga hercegnőt.

Minden szertelensége, tévedése és zabolálansága ellenére Verhovay egyike volt a legkitűnőbb újságíróknak. Nemcsak tollának ragyogó ereje, dialektikájának élessége és zsurnalisztikai találékonysága tették nehéz pályája egyik legkiválóbbjává, hanem az a képessége is, hogy kitűnően tudott fiatal tehetségeket nevelni.

Napról-napra.

— március 22.

Szabadsajtóért lelkesült
A haza bölcsé, a dicső Deák...
Kristóffy a sajtóra tör...
Hát ezek 67 es ideák?

A szabadsajtóért hevült
Petőfi, 48 nak fényes szelleme...
Szobrára az tesz mégis koszorút,
Ki a szabadsajtónak ellene!

— **A Szt László dalegylet** évi rendes közgyűlését a Varga-utcai róm. kath. elemi fiúiskola IV. osztályu tantermében e hó 25-én délután 2 órakor tartja meg; mivel a f. hó 11-ére összehívott közgyűlés nem volt megtartható. Tisztelettel kérem az összes alapító, pártoló és működő tagokat, sziveskedjenek a közgyűlésen megjelenni. Tárgyak: Évi jelentés. Számvizsgálók jelentése, számadások és költségelirányzat, Számvizsgálók választása. Tisztújítás. Esetleges indítványok. Debrecen, 1906. márc. 21. Bárdossy Gyula elnök.

— **Végh Gyula fegyelmi ügye.** Nászady Iván királyi biztos ma átiratot küldött a polgármesteri hivatalhoz. Az átirat gyöngéd hangon azt tartalmazza, hogy a polgármesteri hivatal küldje át a királyi biztossághoz a Végh Gyula fegyelmi ügyére vonatkozó iratokat, s a közigazgatási bizottságnak e hó 5-én hozott ítéletét, még mielőtt a belügyminiszterhez felküldenék. Kovács József polgármester még a délután folyamán eleget tett a megkeresésnek.

— **A depr. ev. ref. egyház gazdasági bizottsága** e hó 24-én d. u. 3 órakor az egyház tanácstermében ülést tart. Tárgyak: folyó ügyek. — **A depr. ev. ref. egyház presbyteriuma** e hó 18-án el nem intézett ügyek tárgyalása végett folyó évi március hó 25-én vasárnap d. e. fél 11 órakor a szokott helyen „másodszori meghívásra” gyűlést tart, melyen tehát az egyházi törvények 30 §-a értelmében a „jelenlévők többsége határoz.”

— **A felfüggesztett rendőrtisztviselők ügye.** Kovács Gusztáv esetéből kifolyólag *Kristóffy* bünbakokat keres azon rendőrtisztviselők személyében is, akik állítólag az elpáholt megyefőnök díszes bevonulása alkalmával kötelességmulasztást követtek el. Kovács József polgármester ezen rendőrtisztviselők ellen indított fegyelmi vizsgálat vezetésével Vecsey Imre városi főjegyzőt bízta meg, aki immáron az esti órákban 6 hét óta folytatja a kihallgatásokat. — Ma este Orosz László rendőrfogalmazót hallgatta ki. Még annyi tanu kihallgatása van hátra, hogy a monstre-vizsgálat befejezése csak hetek múlva várható.

— **Esküvő.** Adler József a Falk-féle bankház rokonszenves hivatalnok a hó 27-én kedden vezeti oltárhoz Kellner Zsófikát, Kellner Dávid tekintélyes debreceni fakereskedő bájos és szeretetreméltó leányát.

— **Vörös kereszt.** A magyar szent korona országai vörös-kereszt egylete debreceni fiók egylete e hó 24-én, szombaton délután 4 órakor, a városháza kistermében közgyűlést tartja. Simonffy Imre m. k. kir. tanácsos, elnök. Váradi Szabó Jánosné m. k. elnök.

— **A Siür egylet estélye.** A Siür egylet négy éves tanulmányának befejezése alkalmából disztrakomát rendezett, melyen Krausz Vilmos főrabbi, dr. Danzig Samu, Blum Mór, ifj. Pál Ignác és Krausz József mondtak szebbnél-szebb beszédeket. A kedélyes társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt.

— **Felolvasó est** 9-ik számát díszes és nagy számú közönség hallgatta végig a róm. kath. főgimnázium dísztermében. Az estét Ch. Dancia, „Symphonie concertante-jével Riecz Vilma kisasszony zongora s Vársáry István és András hegedű összejátéka nyitotta meg; a nagy szabatosággal előadott zenei darab után a tapsok elhangzásával Dobieczki Sándor, mint a magyar ipar védő egyesület igazgatója lebilincselő s szívhez szóló irányban, a mely duzzadt a hazafiságtól, — olvasott fel a „magyar ipar és a magyar nőkről.” A nép dolgozat belértéke soha alkalomszerűbb nem lehetett mint most. A hazai ipar védelmére kéri fel a nőket, hivatkozva az igaz magyar nő hazafias érzetére, bizonyítva erős megdönthetetlen szám adatokkal s lelkesítve az igaz ügy legfényesebb fegyverével, a hazaszeretettel. Sokáig tartott a szép felolvasás után a taps a midőn Nagy Farkasné urasszony éneke következett Rácz Károly pompás zene kísérete mellett. A szép színezéssel, érzéssel s kitűnő hanggal előadott népdalokat, még a közönség zúgó tapsára egy pár dallal volt szives meg-

toldani, mely után ismét az elismerés hatalmas taps alakjában nyilvánult meg. Dr. Szűts István piarista tanár nagy szabatosággal és látkörrel megírt munkája a római nőkről erősen lekötötte a hallgatók figyelmét, az érdekes és igen szépen felolvasott munka az általános elismerést s tapsot méltán kivívta. Pap Vilma kisasszony szavalta majd el Pósa Lajos „Ezer év múlva” című hazafias költeményét, igazi szavallati rátermettséggel, magyar lelkesedéssel és hévvel, melynek hatását szép megjelenése még inkább fokozta, az igazi elismerés szava volt a zúgó taps a szavallat után. Befejezésül Podolszky Margit urleány Beethoven L. F. Sur romence és Wienavszky „Kuianvák”-ját Hoffman Margit kisasszony kitűnő zongora kísérete mellett hegedűn adta elő. A nagy zenei tehetségre valló, biztos otthonossággal eljátszott darab után a közönség lelkesülten tapsolt a szép hegedű művésznőnek, és egy hazafiasan s nemesen szórakoztató kellemes est emlékével oszlott szíjjel.

— **Romokban heverő városok.** Rémséges földrengés pusztított a minap Formószigetén. A londoni „Daily telegraph” jelenti Tokióból, hogy a Formósa szigetén pusztított földrengésnek ezer ember esett áldozatul. A melyet a földrengés okozott, — 220 millió koronára becsülik. A legnagyobb volt a pusztítás Kakigan, ahol kétezer holtst hever a romok között. A megmenekült nép elszázlet minden irányban, úgy hogy élő lény nincs a városban. Dalijóban 600 holtstet számláltak meg eddig.

— **Március 15-ének megünneplése Párisban.** A párisi magyar egyesület szombaton e hó 17-én méltóképpen ünnepelte meg március idusának évfordulóját. Az ünnepeket a dalkör által elénekelt „Himnusz” vezette be. Az egyesület érdemes alelnökének Fodor Mátyásnak lelkes megnyitója után Székely Károly szobrász szavalta el a „Talpra magyart.” Polgáry Géza festőművész érzésben és gondolatokban gazdag ünnepi beszéde mély hatást keltett. Haraszi Hugó jeles szavalata után Lavotta Rezső Párisban élő zeneszerzőnk kiválóan sikerült — felolvasás keretében fejtegette március idusának filozófiai jelentőségét. — Bojár István joghallgató Ábrányi Emil egy hazafias költeményét szavalta el nagy hatással. A kiválóan sikerült ünnepi estét a Szózat fejezte be, melyet a közönség a dalkörrel együtt énekelt.

— **Az utolsó napok.** Természetes, nem naptárszerű kritikus jóslásról van szó, hanem arról a lázas készülődésről és izgatottságról, mely a műkedvelői előadás előtti napokba megnyilvánul és melyet a szereplők utolsó napoknak neveznek. A jótékony nőegylet által rendezett előképek, énekszám és vígjáték befejező munkálatai most folynak a szabó műhelyekben és a szinpadon. A szinpadon ma és holnap lesznek az utolsó részletes próbák és hogy e két napon komoly munka készül bizonyítja a rendezőség azon intézkedése, melyben a szereplőket kéri az okvetlen pontos megjelenésre és arra, hogy lehetőleg csekély számú kísérelvel jelenjenek meg, miután az egész szinpadra szükség van. Ma délután 4 órakor a tavasz és nyár és holnap az ős és tél próbáit tartják, mindkét napon a próbák előtt a szereplő férfiak jelmez-próbája lesz a ruhatárban. A szereplők és a rendezőség igyekezete biztosítja azt a fényes sikert, amely elé a legnagyobb érdeklődéssel néz a közönség.

— **Hirtelen halál.** Tegnap még semmi baja sem volt Lövy József Piac-utcai rőfőskereskedő eselédjének Oláh Julisnak. — Jókedvvel, vidáman végezte napi teendőjét. Még este is jóízűen fogyasztotta el vacsoráját és teljesen jól érezte magát, a mikor munkáját elvégezve nyugalomra tért is. — Reggelre pedig holtan találták az ágyában.

A szerencsétlent az éjszaka folyamán valószínűleg szívszélhűdés érte. — Az egyébként titokzatos halálesetről nyomban értesítették a rendőrséget, honnan Kovács Kálmán fogalmazó jelent meg dr. Balkányi Ede ker. orvossal a helyszínén, aki miután megvizsgálta a leány holttestét, kiszállította a köz-kórházba, ahol ma délelőtt fel fogják boncolni.

— **Vakok felvétele.** A vakok szegedi képző és foglalkoztató intézetében a jövő 1906—907 iskola év kezdetével 4 ingyenes és 10 féligyenes hely lesz betöltendő. Ezen helyekre vallás és nemre való különbség nélkül oly 12—25 éves vak egyének vétetnek fel, kik a vakoságon kívül egyéb testi vagy szellemi fogyatkozásban nem szenvednek. A négy ingyenes helyre csakis Csongrádvármegyei illetőségűek pályázhatnak, pályázati kérvényeiket Csongrád vármegye alispáni hivatalához intézve az intézet vezetőségénél kell benyújtani, a féligyenes helyre szóló pályázati kérvények az alföldi vakokat gyámolító egyesület elnökségéhez intézendők és ugyanott mielőbb, de legkésőbb május hó 1-ig benyújtandók. Az intézet vezetősége a felvételi szabályzatot és a felvételhez szükséges nyomtatványokat kiváonra az érdekelteknek megküldi.

— **Szerencsétlenség pászkasütés közben.** Ma délelőtt a Hatvan-utca 35 sz. házban súlyos kimenetelű baleset ért egy Kohn Dávid nevű talmudistát. — A fiú Grünfeld Ferenc pékmester pászkasütődjében dolgozott, ahol a hengerező gép mellett foglalatokodva olyan vigyázatlanul végezte teendőjét, hogy balkeze a működésben levő gép hengerei közé került és ujjai rettenetesen összeroncsolódtak. Veszedelemes sérülésével beszállították a köz-kórházba, hol valószínűleg műtétet hajtarak végre rajta.

— **Meglopott kereskedők.** Füstös testvérek Piac-utcai kereskedők ma délután feljelentést tettek a rendőrségen, hogy üzletükből 16 korona értékű párnahaját elloptak. A lopással azt a két rovott multu parasztszönyt gyanúsítják, akit a napokban a Benyáts féle üzletben tolvajlásban értek. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **„Jótettért jót ne várj.”** Ennek a közmondásnak az igazságáról a maga kárán győződött meg ma Szőke Józsefné Könyök utca 4. szám alatti lakos. A jószívű asszony ugyanis, a délelőtti folyamán a Csapó utcán jártában az egyik mellék utca szegletén hozzá könyörületért esdeklő két koldusasszonynak egy egy pénzdarábot adott kezében levő ridüküljéből, miközben véletlenül elejtett egy tíz koronás bankjegyet, melyet az egyik koldusnő hamarosan eltüntetett s az tán odébb állt. Szőke Józsefné nem vette észre, a dolgot és gyanútlanul tovább ment. Csak amikor valaki, aki az esetnek szemtanúja volt, figyelmeztette, jött rá a pénz hiányra. Nyomban visszafordult, azonban akkorra már a hálátlan koldusasszony eltűnt a láthatárról.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujjfalussy ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubajaratánál levő kiakatban.

x **Teljesen feloszlik Mentze Henrik ujdonságok áruháza Piac- és Szent Anna utca sarkán. Virág vázák, tükrök, képkeretek, zsebkések, ollók, borotvák, borotváló készülékek, tonta és gyufatartók, legyezők, pénztárcák, bőrdöbök s mindenféle célszerű ujdonságok beszerzési áron alul árusítatnak el.**
139 x—15.

x **Magyar ember nem használ mást, csak a nires Hajdusági pedrót,** mely legjobb bajusznövesztő és ápolószert az összes bajuszpedró készítmények között. Hatása gyors és biztos! Postán 3 doboz 2 korona 15 fillérért utánvétellel bérmentve küld, a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerész, Debrecen Kossuth-utca.
107—x 17.

x **Ninos többé hajhullás.** Kipróbált, legjobb szesz hajhullás ellen az Iziz hajszesz. Két-három heti használat után a leg-erősebb hajhullás tökéletesen megszűnik. — Olesósága miatt mindenki használhatja. Ara csak egy korona. Kapható használati utasítással Debrecenben Szilcz Ferencz gyógy-szertárában, Piac-utcán.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A tisztviselő-telep mozgalmához.

A helykérdés.

— márc. 22.

A tisztviselő telep létesítésére kiküldött albizottság tegnap ismét ülést tartott, melyen a telep helyének kérdése került szóba.

Az értekezlet minden vita nélkül elhatározta, hogy hű marad az első tervezésnél célba vett helyhez és a létesülést feltétlenül a katolikus temetővel szemközt fekvő helyhez köti.

Mint hogy a tisztviselő-telep birtokosai között, az eddig jelentkezettek számából itélve az intelligens társadalom minden rétege képviselve leendő, a vezetőség tapintata szönyegre hozta azon kérdést is, hogy vajjon azoknak, kiknek hivatalai nem a telep szomszédságában avagy közelében fekszenek, nem-e leendő a célbavett telep fekvése kedvezőtlen.

Ezen fontos kérdéshez többen szólottak hozzá és annak végeredménye a következőkben foglalható össze:

1. A bábaképző intézet mögötti telek ugy fekvésénél, valamint az egészségügy követelményeinél fogva egyedül alkalmas a tisztviselőtelep kedvező elhelyezésére és ez okból az albizottság minden erélyével azon leendő, hogy ezen területet első sorban az építetők érdekében megszerezze.

2. De ezen teleknek ily célra való felhasználását másodsorban a város kulturális haladásá is megköveteli, mert — mint tudjuk — a miniszterileg jóváhagyott új körut érinteni fogja ezt a pontot s ahhoz, hogy ezen a vonalon az építkezés egyáltalán meginduljon, oly hatalmas tényezőre van szükség, mint pl. a tisztviselők mozgalma.

Ha a tisztviselők más helyen kezdenek építeni és a most felszínre lévő mozgalomból a körut első csirái ki nem kelnek, úgy a tervbevett körut eszméje levegővé foszlik szét, vagy legalább is eltörlődik néhány évtizeddel.

3. A mi az egyes hivatalok távolságát illeti, arra nézve be kell ismerni, hogy a törvényszék és a vasut tisztviselői előnyben vannak, de csak az esetben, ha a légvonal hosszát mérjük. Ellenben, ha a közlekedési eszközök rendelkezésre álló voltát tekintjük, úgy minden érdekelt egyenlő kielégítésre talál, mert előrelátható, hogy a telep kiépülése után a Kossuth utcán ma végigvezető lövönatu vágány gőzerővel dolgozó vonatok számára alakul át és a mai zsákpálya az államvasuti pályaudvarhoz vezető második körvonallá bővülend ki.

A hol pedig olesó és kéznél levő forgalmi eszközökről ily bő mérvben gondoskodva van, ott számbavehető, hátrányos távolságról nem lehet szó.

Ellenben határozottan visszautasítja az albizottság a Salétrom kaszárnya körüli építkezést, mert annak alacsony színvonala, a magasabban fekvő helyekről oda lehuzódó romlott levegő miatt is kizárja az oda építkezés ésszerű voltát, — azonfelül a szikes salétromos talaj megköti a talajnedvességet és kártékony miázmákat, a mik ellen a legköltségesebb óvintézkedésekkel is csak eredménytelenül lehet védekezni és végül, ha a tervbe vett szép telep ki is épül, az magára hagyatva maradna, elvégre a továbbfejlődés minden lehetőségétől, mert a bővítés első feltételét az alkalmas közlekedési vonalak képezik, ilyenekkel pedig a Miklós-utca tulsó vége ma nem rendelkezik és azok megszerzésére kilátása sincs.

Az albizottság tehát feltétlenül ragaszkodik a Bábaképző intézet mögötti telekhez

és erre nézve jövő a hó elején ajánlatot is teend a városnak.

Ha ezen törekvés — őszinte sajnálatunkra — eredményre nem vezetne, úgy az albizottság azon telkeket fogadná el, melyeket egyes magánbirtokosok a telep céljaira bőséges mérvben felajánlottak volt.

Színház. Zene.

Fredy Groneman.

— márc. 22

A tenger fenyegette, töltsékekkel védett holland partoknak egy kis fészfizetén fekszik Groningen festői helyisége. Itt született 20 év előtt Fredy Groneman, a ki vasárnap fog vendégszereteln a zenede nagy hangversenyén.

Hogy hol les'e el a pacsirta csicsérgését, holott hazájában rónakkal sohasem találkozott, hogy honnan vette hangjának gazdagon árnyékoltt színekáláját, holott a hullámcsapkodta öblökben, otthonának regéiben csak a homályos szürke színek dominálnak — azt nem tudjuk. De azt tudjuk, hogy midőn 2 évvel ezelőtt a nyílt színen megjelent, az elbámult Európa csodálkozva csapta össze tenyereit s az extazis első rajongásában hajlandó volt a szőke kisasszony kedvéért elfelejteni Nilson háromszor-jelzett magas fis trilláit is.

Mint minden művészi nagyjelentőségű megnyilatkozásban, az elfogulatlan kritika itt is körülvonta a művésznő képességeit és sanctionálta azon aranyközéputat, mely művészi pályafutását ezidőszertint jelzi. Legyen tehát középut az, melyen ez a fiatal művésznő halad — de ez a középut az igazi ösvény a Parnassusra.

Arany akkor midőn némán halad azon, de ragyogó, káprázatos gyémántsugarakat vet, midőn ajkait megnyitja.

A jöttét megelőző, tul yomólag holland nyelvű recenziók elragadtatással szólnak a művésznő eszményi mignonjáról, átszellemült Márt hájáról, a Protensként ezer alakot öltő Ejj Királynőjáról (Varázsfuvola.) Elképedve adnak hirt a Teremtésben kifejtett epikai hangbőségéről, a Gounod- és Berlioz-féle Faust Margitjának tragikai erejéről, „Eva“ drámai ábrázolásáról.

Mások ismét a francia zeneirodalom büszkeségeinek, d'Indy és Franck dalaiban, vagy Brahms, Strauss Richard, Liszt, mint a legnehezebb dalszerzők műveinek előadásában vélik látni a művésznő képességeinek kulminációját.

És ime, midőn a szőke énektünemény hozzánk bekopogtat, tarisznyája nem duzzad a széles largoktól, a madulatiókkal — terhes Wolff- Brahms- Hüe-féle compositióktól, — hanem magával hozza ama mélyenjáró, hængulatgazdag apró dalokat, melyek gyermekálmaiba is beleszövdtek odahaza, a tengerbeszaladó Hollandiáiban és próbára teszi a magyar kedélyvilágot, hogy vajjon visszhangra kél e nálunk az otthon borongós romantikája, — meg akarja tudni, másképen hangzik-e a napsugárban fűrdő rónán az a dal, melyet odahaza a viharban gyönyörködő sirály végzetes jajszava szokott felváltani.

És ha meghallgattuk Fredy Gronemannak eme dalait, akkor meg fogjuk érteni, hogy miért nem irta ki Brahms, Wolff, Strauss dalait lyrikus műsorára.

Drumár.

MŰSOR:

Vasárnap, d. u. márc. 25. „Postásfiú és a huga”. Bohózat. (Bérletszünet.)
Este: „Arany ember”. Színmű. Jókai ünnepély. (Bérletszünet.)

* **János vitéz.** Kacsóh és Bakonyi daljátéka még mindig erősen vonzza a publikumot. — A mai előadásra is szép számú közönség gyűlt össze a színházban, s nagy buzgalommal tapsolt az összes szereplőknek, különösen Zilahyné fess „Jancsi”-jának, Fóthi Frida poétikus „Iluska”-jának s Polgárnak, Ternyeinek és Sarkadinak.

* **Aranyember.** Vasárnap Jókai Mór emlékeztető ünnepét rendez a debreceni Csokonai kör. A Jókai ünnepből a debreceni színház is kiveszi részét, a mikor is a halhatatlan nagy költő egyik kiváló alkotását, az Aranyembert hozza színre. A szerepüket így osztották ki: Cimszereplő—Szakács, Király—Ternyei, Timea—Markovics, Noémi—Szabó, Brazovics—Békés, Brazovicsné—Szakácsné, Terézia—Arday, Kadisa—Krauszay.

* **Darabváltozás.** Árkossy Vilmos a színház baritonistája hirtelen súlyosan megbetegedett s ezért a ma, péntekre hirdetett Sárga esikó népszínmű előadása elmarad. Ma este Szenes legény, szenes lány operett Zilahynéval kerül színre, ezt megelőzi a Bálkirálynő, monológ.

* **Dráma a tenger fenekén.** A színársulat egész személyzete nagy ambícióval készül a szombat esti előadásra. Ekkor kerül színre Verne Gyula fantasztikus színműve a Dráma a tenger fenekén. Fényes kiállítású díszleteket készített a darabhoz az igazgatóság, ugyszintén kosztümöket is.

TÁVIRATOK.

Leszerelt szolgabíró.

Nagybányáról táviratozzák: Az itteni szolgabíró felhagyott az elnökléssel.

A vasut áldozata.

Turócszentmárton, márc. 22. Az ottani vasuti alaguton átmenő néhány tutajost a ruttkai délutáni személyvonat utólért és közülük Janiga Andrászt halálra gázolta.

Elítélt igazgató.

Budapest, március 22. Buchiger ösnert szocialista vezért „Lámpavasra” című igazgató cikkéért a bíróság 8 hónapi államfoghátra és 200 korona pénzbírságra ítélte.

Elítélt szerkesztő.

Pétervár, márc. 22. A törvényszék Notovicsot, a Novosztí című lap főszerkesztőjét egy évi várfogságra ítélte és elhatározza, hogy lapjának megjelenését állandóan megtiltja, mert lázító cikkeket irt és Bebel képviselőnek a hadsereget becsmérlő és Miklós cár személyét sértő beszédét közölte.

Az állam és egyház szétválasztása.

Páris, márc. 22. A szétválasztási törvény következtében ezideig 15 000 lelkész adta be nyugdíjaztatása iránti kérvényét a kultuszminiszteriumhoz. Ebből a katolikus klerusra 14,358 esik, ezek közül 7082 élethossziglani nyugdíjat, 7176 pedig ideiglenes támogatást kér.

Eötvös Bálint ügye.

Budapest, márc. 22. Eötvös Bálint bűnügyében jövő szombaton mondanak ítéletet.

Nemzetiségi mozgolódás.

Zsolna, márc. 22. Hodzsa Milán és Szkyesák Ferenc volt orsz. képviselők a Slov. Tyzsdben felhívást intéztek a tót néphez, hogy szervezkedjék a közeledő választásokra. Most pedig értekezletet hívtak össze Zsolnára és népgyűlések tartását határozták el.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, márc. 22.

(Déli zárlat.)

Buzakinálát kedvező, vételkedv csekély. Lanyha irányzat mellett néhány ezer méter-mázsa került forgalomba 10 fillérrel olcsóbb árak mellett. Egyébb gabonanemek közül tengeri nyugodtabb, rozs forgalom nélkül zab bányadt, árpa változatlan. Idő: szép, de hideg.

Buza áprilisra	16.44—46.
Buza májusra	16.40—42.
„ októberre	13.30—32.
Ros az áprilisra	13.58—60.
„ májusra	13.32—34.
Zab áprilisra	15.36—38.
„ októberre	12.42—44.
Tengeri májusra	13.28—30.
„ júliusra	13.48—50.
Repece augusztusra	27.60—80.

Törvénykezés.

§ Takács Zoltán börtönben marad.

Bzinyára élénken emlékeztében van az olvasónak az a nagyszabású bűnügy amelynek Takács Zoltán, egykori ifjusági vezér büntetési nyújtottak anyagot. Takács Zoltánt 6 évi börtönre ítélték, s a szegedi csillagbörtönben raktározták be. A fogoly, — aki a büntetés kitöltése slatt ugyancsak megszabadult, — nemrégiben kérvényt nyújtott be az igazságügyminiszternek hátralevő büntetésének elengedése iránt. Az igazságügyminiszter a kérelmet csak részben teljesítette, amennyiben a hátralevő időnek csak a nyolcad-részt engedte el. Ilyenképen Takács Zoltán még 9 hónapig a szegedi csillagbörtön lakója marad.

Szerkesztői-posta.

Jogász. Mondanunk sem kell, hogy a szerkesztői postában hiba van. Természetes, hogy „Március 15”-öt értettünk, ahol a Pálfi Albert lapjáról van szó.

H. N. J. („Agátha nővér.”) Közljük.

B. N. A beküldött zenéhez G. I. szívesen szolgál a következő szöveggel:

„Elmegyek, elmegyek, Isten tudja merre,
A hol a nap kell föl, arra valamerre!
Jóságos jó szívek mosolyogva várnak,
Nem lehet jobb dolga akár a császárnak!”

Eljövök, eljövök aztán nemsokára,
Velem jön az öröm is már valéhára,
Bokrétás kalappal, pántlikás szekérrel,
Hej! az oldalamon szép kis feleséggel!”

Használja fel tetszése szerint.

Hetumoger. „Deus ex machina” a görög színpadról veti színlásmód. Amott t. i. a kevésbé leleményes drámaírók a csomók megoldását logikai uton nem találván meg, az istenséget hívták segítségül, melyet felülről erre szolgáló gépezeten eresztettek alá. Az így megjelent isten a bűnbocsánatot kimondta, a bonyodalmat úgy, a hogy megoldotta. Ujabbban a véletlent nevezik „deus ex machina”-nak, s mi az elbeszélő művekben helyén van mint esemény, de nincs a drámában, mert itt minden fordulat cselekmény, vagy is a dráma minden fordulata a szereplők elhatározásából kell hogy folyjék.

Városi Színház.

Bérlet 146 szám (B)

Pénteken, 1906. évi március hó 23-án:

Szenes legény, szenes leány.

Operette 1 felvonásban. Irta: Philippa Giló.

S Z E M É L Y E K:

Piero Karguinol, szénárus Ternyei Lajos.
Teréz Volberzeg, szénárus
leány — — — — Zilahyné Vilma.
Bidár, a rendőrbíró 2-ik
titoknok — — — — Polgár Sándor.
Tardivel — — — — Békés Gyula.

Ezt követi:

BÁLKIRÁLYNŐ.

Eredeti vígjáték 1 felvonásban.

S Z E M É L Y E K:

Füleky Boldizsár — — — — Vadász Lajos.
Natalis, neje — — — — Arday Ida.
Jozefa, leányuk — — — — Szabó Irma.
Szabó Elemér — — — — Ternyei Lajos.
Fodor Thasziló — — — — Zilahy Gyula.
Temesy Laci — — — — Dési Alfréd.
Gyarmathy Pista — — — — Sarkadi Vilmos.
Keresztesi Abris — — — — Kondor Ernő.
Jean — — — — Szabó Gyula.

Holnap, szombaton, március hó 24-én:

DRÁMA A TENGER FENEKÉN.

Látványosság.

Szőlővessző

A világhírű

„Delaware”

adja a legjobb bort!

Oltani permetezni nem kell.

A szőlészet kincse.

A phyloxera ellen áll!

Leírását és árjegyzéket
igyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

nagymennyiségű sima és gyökeres
DELAWARE vessző eladás.

Cím:

Szigyártó és Takács.

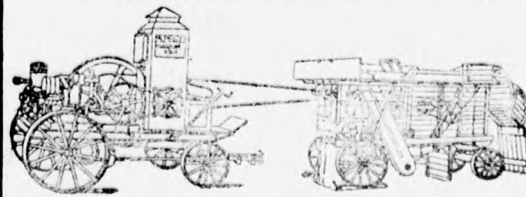
Telep: Alsó-Segesd.

Központi iroda: Felső-Segesd, Somogy-m.

Csak az eredeti

PLEWA-MOTOR

és lokomobil, nyersolaj, benzín- és szivógáz-üzemre, biztosítja a legolcsóbb hajtóerőt a malomban és gazdaságban. — Szerkezete egyszerű, szilárd és tökéletes, bárki kezelheti, tartósabb a gőzgépeknél. — A nyersolaj üzemnél pénzügyöri (financ) ellenőrzés nincs.

Mindenféle **MOTOROK**

megtekinthetők üzemben.
Árjegyzék, költségvetés és egyéb felvilágosítás
díjmentes.

Cím: **DÉNES B.** motorspecialista,
Budapest, V., Lipót-körút 15.

MAGYAR állam vasutak menetrendje

1905. október hó 1-től.

Debrecenből indul		óra	perc	
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	46	
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57	
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	8	30	
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	25	
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—	
Csak Szatmár (gyorsvonat) —	d. u.	6	55	
Csak Szatmár teher v. sz. sz.	este	8	24	
Szatmár — M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11	
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8	51	
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	17	
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f.	d. u.	4	36	
H.-Böszörmény B.-Sz.- Mihály felé	m. á. vasúttól	reggel	5	35
	vásártérrel —	reggel	5	44
	m. á. vasúttól	d. e.	8	09
	vásártérrel —	d. e.	8	16
	m. á. vasúttól	d. u.	11	11
	vásártérrel —	d. u.	11	20
F.-Abony felé m. á. vasúttól	m. á. vasúttól	d. u.	4	41
	vásártérrel —	d. u.	4	54
	m. á. vasúttól	este	7	—
	vásártérrel —	este	7	07
	F.-Abony felé m. á. vasúttól	reggel	4	35
	F.-Abony felé vásártérrel —	reggel	4	56
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	56	
O.-Kócs—Polgár felé vásártérrel	d. u.	5	16	
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9	35	
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51	
Bpestre érkezik				
A reggel 8 6. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50	
A déli 12 6. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40	
Az este 10 6. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45	
A d. u. 4 6. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35	
Budapestről Debrecenbe indul				
A d. u. 12 6. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7	25	
A d. u. 8 6. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—	
Az este 6 6. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35	
Az éjjel 2 6. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—	
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15	
Debrecenbe érkezik				
Budapest felől (sznmélyvenat)	d. u.	8	29	
Budapest—Nagyvárad f. gyors	este	6	40	
Budapest—Nagyvárad felől —	éjjel	2	24	
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	8	29	
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46	
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	57	
Szatmár—M.-Sziget felől — —	d. e.	4	31	
Csak M.-Sziget felől (gyorsvonat)	d. u.	10	11	
Csak M.-Sziget felől — — —	este	6	48	
Szatmár felől — — — — —	este	8	04	
Kassa—Miskolc felől — — —	d. e.	8	19	
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	este	11	31	
B.-Sz.-Mihály H.-Böszörmény felől	vásártérre —	reggel	7	38
	m. á. vasúthoz	d. e.	7	40
	vásártérre —	este	6	22
	m. á. vasúthoz	este	6	28
	vásártérre —	d. u.	8	29
	m. á. vasúthoz	d. u.	8	35
F.-Abony felől vásártérre —	d. u.	7	44	
F.-Abony felől m. á. vasúthoz	d. u.	7	54	
O.-Kócs—Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25	
O.-Kócs—Polgár felől m. á. v.-hoz	reggel	5	35	
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7	15	
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	8	18	

Okvetlen rendelje meg!

BUDAPEST ÉJJEL

Olvasta már

című szenzációs könyvet?

A vaskos díszes kiáll. Ezen mű első kiadása pár Irta: **Benedek László**
tású kötet ára 3 korona. hó alatt teljesen elfogyott! (Adrien.)

MOST JELENT MEG A MÁSODIK KIADÁS,

mely az összeg előleges beküldése vagy utánvét mellett megrendelhető a „BUDAPEST ÉJJEL“ kiadóhivatalában.

Budapest, IV., Veres Pálné-utca (Zöldfa-u.) 16/d.

Képek az éjszaka káiból

Tartalom: Hogy születik a bűn. — Gondos nevelés. — Mari. — Mari elbukik. — A család. — Mariból Ella lesz. — Bűn útján. — Fokról-fokra. — Aki valóban szeret. — Egy szű. — Apró éjjeli mesék. — A zoké. — Mesterséges botrány. — A ni felesleges. — Nap-pali Pali. — Ida. — Kedélyes kocsikázás. — A zsúr. — A tisztesség kérdése. — Tiszta szerelem. — Az utca. — Szerelmek? — Páriák. — Lilly eskője. — Tárcanyag I. Asszony-természet. — II. Asszonyenergia. — Az illuzió.

A szerző élénk színekkel és megfigyelő képességgel festi a fővárosi társadalmat s annak kinövését az erkölcsi dekadenciát.

Leírja az örökös érdekből való versengést a legszentebb emberi érzelem: a szerelem körül. Leírja a tipikus szegény leány bukását és azt, hogy hogyan ér el a fordulóponthoz midőn a bukásra határozza el magát. Es hogy milyen élete van a bűnös leánynak erkölcsi süllyedése után.

A szerző ennek okát keresi és rámutat arra a tényezőre, mely ebben az igazi bűnös. Több tárcacikket, társadalmi rajzot és egy kis regényt tartalmaz a kötet, melynek minden sora erős, de igazságos naturalista tollról tesz tanúságot.

Ő Császári és Királyi Fensége néhai József főherceg is megrendelte a könyvet és a szerzőjéhez a következő sajtókezüleg írt levelet intézte:

Tisztelt Uram!

Fiume, 1904. I. 22.

A „Budapest Éjjel“ című mű hirdetéséből feltűnt nekem annak emberbarátai célja és azonnal megrendeltem.

Átoltatása meggyőzött arról, hogy vonzó iránylyal mélyen lélektanilag átgondolt eszmékkel ecseteltek az erkölcsi süllyedés szép fővárosunkban és hogy a sorok között rejlik azon nemes cél, mely ezen fájdalom, oly nagyon is elterjedt bűnös bukásnak elejét vegye, a mi kivált a mostani regényirodalom frivol irányja mellett, nagyon dicséretre méltó. Kellene ezen kezdeti pályán tovább haladnia és biztos lehet, hogy számtalan szerencsétlent megmenthet erkölcsileg.

Kiváló tisztelettel

József főherceg s. k.

A mű ezen levél eredeti fényképmásolatát (facsimiljét) is tartalmazza.

Pserhofer-fagybalzsam

elismert legbiztosabb szer mindennemű fagyások ellen, nem különben fagyás okozta elhanyagolt régi sebek eltávolítására.
1 tévely ára 2 korona.

Pserhofer-pulmonin

kitűnően bevált szer még oly idült köhögés, légcsőhurut, tüdőbaj, számarhurut ellen, ugy gyermekek, mint felnőttek számára. 3—4 üveg elegendő. Orvosilag többszörösen ajánlva.
1 üveg ára 2 korona 50 fillér.

Pserhofer migrän csokoládé

elsőrendű szer migrän, ideges fejfájás és neuralgia azonnali megszüntetésére
1 doboz ára 1 korona 60 fillér.

Pserhofer-arckrém

pörösenek, bőratkák, szeplők és az arc bőr minden tisztatlanságának eltávolítására.

1 tévely ára 1 korona 60 fillér.

Kizárólagosan megrendelhető:

Pserhofer J. gyógyszer-tárában

WIEN, I., SINGERSTRASSE 15.

138 x —

Védjegy: „Horgony“

A Liniment Capsici comp.
a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régiónek bizonyult hárszer, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-csillapító szernek bizonyult kórházaiban, családai és meghűlésekben bedácsolás-köppen használva.

Figyelmertetés. Ezen hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a Horgony védjegyű és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. A 10 üvegben 60 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ágyazólva minden gyógyszer-tárában kapható. — Főraktár: Yörök István gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszer-tára
a „Arany oroszlánhoz“, Prágában.
Kisbélbányai út 6. sz. Művelődési színház.

Ne

Tessék

Mutatványszámot

Kérni !

Mert a ki már most beküldi — ha csak egy hónapra is — az előfizetési összeget **AZ UJSÁG** politikai napilapra április hó 1-től számítva, annak azonnal megindítjuk a legjobb magyar lapot :

AZ UJSÁG-ot,

de az előfizetést csak április hó 1-től számítjuk. — Előfizetési árak :
Egy hónapra 1 korona 40 fillér, negyedévre 7 korona, félévre 14 korona, egész évre 38 korona.

Az Ujság

Gyönyörű

Husvétii

Ajándékát :

„AZ UJSÁG ALBUM”-át.

Az Ujság minden előfizetője megkapja 75 fillér portó beküldése ellenében, a ki **AZ UJSÁG**-ra egy félévre egyszerre, negyedévenként vagy havonként, de félévi kötelezettséggel előfizet.

Megrendelési cím: **AZ UJSÁG** kiadóhivatala, Budapest, VII., Kerepesi-ut 54 szám.